

Kyrkans möte med islam

Om förutsättningarna för dialog mellan kristna och företrädare för olika riktningar inom islam

Mission i muslimska länder uppfattas ofta vara förenad med stora svårigheter eller rent av oöverstigliga hinder. På flera missionsfält är islam en märkbar konkurrent till kristen tro. Det gäller exempelvis både Etiopien och Kenya. Den situationen har vi tidigare inte haft i Sverige. Men idag gör islams närvaro sig påmind på många håll i det gamla kristna Europa – även i vårt samhälle. Hur hanterar kyrkan i Sverige mötet med islam på hemmaplan? Artikelförfattaren, tidigare muslim, introducerar ämnet.

BETÄNKER MAN DEN RELATIVT korta tid och det relativt lilla antal troende genom vilka islam varit representerat i Sverige kan det hävdas att muslimerna lyckats påverka samhället mer än någon annan religiös grupp i modern tid. Detta kan man märka till exempel då man analyserar såväl den mediala beskrivningen av islam som de politiska lagändringar och beslut som skett på senare tid.

I media har islam framför allt blivit uppmärksammat då olika frågor såsom slöja, Muhammed-karikatyror, rondellhundar, muslimska skolor med mera varit aktuella. Den mediala behandlingen av islams tro och traditioner har fokuserat på den del av islam som ofta kallas för moderat islam. Denna beskrivs i termer av integrationsvilja, fredlig samexistens, demokrati och tolerans. De mer radikala och våldsamma grenarna av islam har man å andra sidan betecknat som sekteriska avvikelser från det sanna islam. Men detta förhållningssätt har

flera framstående orientalister kritiserat såsom varande alldeles för snävt. Man har till exempel pekat på avsaknaden av en djupare analys av korantexter som förespråkar våld i Guds namn samt efterlyst en historisk-kritisk utvärdering av islams tidiga period.

Emellertid verkar det som om den generellt sett positiva framställningen av islam i media haft motsatt effekt. Det finns tecken på växande islamkritiska tendenser hos befolkningen, som tenderar att se på muslimer som en homogen och våldsam grupp.¹ Positivt i sammanhanget är dock att religionsvetenskapliga företrädare har försökt motverka detta genom att tala om islam som en religion bestående av "islamer" (olika inriktningar på islam) där radikala, moderata, traditionella, feministiska, sufiska, reformistiska och ortodoxa idéströmningar är några av de riktningar som idag utgör världsreligionen islam.

Att kyrkan och de kristna är engagerade i frågor som rör islam och muslimer är inte förvånande. Båda trosriktningarna har genom århundraden, trots många likheter, varit konkurrerande i sin förkunnelse och sitt exklusiva frälsningsanspråk. Men trots ovan nämnda försök att lyfta fram en nyanserad bild av islam kan man observera att en del kristna fortfarande tenderar att se på radikal och militant islam som det verkliga islam, medan alla de

Det är befogat att fråga sig om radikala muslimer kan bli en del av det sekulära Sverige.

andra grupperingarna ses som mer eller mindre avfälliga eller sekulariserade. En tendens, som enligt min (personliga) uppfattning mer vittnar om en rigid bibelsyn än ger uttryck för en god kännedom om islam.

Det Sveriges kristna fortfarande verkar sakna är kompetensen att skilja mellan de olika grupperingar och influenser som utgör dagens islam. Det blir uppenbart när kristna ledare försöker föra debatt med moderata ledare för islam med hjälp av en retorik som är helt avpassad för radikal islam och på så vis förstärker muslimernas känsla av missförstånd.

Att radikal islam, historiskt sett, omfattat alla samhällsområden är väl känt för de flesta. Målet för dagens radikala förkunnelse har varit upprättandet av en islamisk stat, som i största möjliga mån ska efterlikna det samhälle vi finner under profeten Muhammeds och de fyra kalifernas tid.² Det handlar om en islamisering eller återislamisering av samhällets alla områden, som familjeliv, utbildning, ekonomi, lagstiftning med mera. Ett sådant samhälle skulle vara reglerat helt eller delvis av islamisk rätt, där allt som uppfattas utgöra orättfärdighet och frestelser är förbjudet.

Övertygelsen att islam är en religion med både andliga, sociala och politiska anspråk har gjort att många muslimer kommit i konflikt med det västerländska sekulära samhället. I deras förståelse av islam finns det inte någon möjlighet att acceptera en privatisering eller sekularisering av religionen. Till och med de folkvalda lagstiftarna har ansetts vara omöj-

liga att acceptera eftersom de uppfattats som ersättare för den enda rätta lagstiftaren, nämligen Allah själv. Här har islams teologiska självförståelse spelat en stor roll, eftersom synen på Muhammed som både andlig lärare och som militär ledare och statsman varit en av grundidéerna i relationen stat–moské. Man har uppfattat det västerländska samhället som stridande mot islams väsen som praktisk och observant religion med ritualer och regler som omfattar hela människan.

Det är därför befogat att fråga sig om radikala muslimer kan bli en del av det sekulära Sverige. Det är också angeläget att fråga sig om muslimerna kan skilja mellan stat och moské och samtidigt förbli trogna sina skrifter och sin tradition. Dessa frågor bör, kan man tycka, engagera både kyrkan och det övriga samhället.

Intressant nog verkar dessa frågor vara icke-frågor för moderata muslimer, som i sin tolkning av islam inte ser någon spänning i vare sig korantexterna eller i islams historia rörande frågor kring relationen mellan stat och moské. Tvärtom finner vi inom denna grupp många varma förespråkare för både det sekulära samhället och de principer det vilar på. Professor Tariq Ramadan, verksam vid Oxford University, har till och med gått så långt att han gjort gällande att för första gången i dess historia kan islam – i Europa – praktiseras så som profeten Muhammed menade – tack vare Europas sekulära och humanistiska styrelseskick.

Än så länge har media valt att fullständigt

utestänga röster som uppfattats som radikala genom att enbart ge utrymme åt moderata ledare. Frågan är dock om de senare bör uppfattas som de enda representanterna för islam i Sverige. Det vore minst sagt naivt att tro att radikal islam inte skulle vara representerad i Sverige då den globalt sett utgör cirka 15 procent av världens alla 1,3 miljarder muslimer.³

Till detta bör man lägga en annan aspekt, nämligen att vissa frågor knappast är lämpliga att diskutera utan religiösa perspektiv. Svenska medier borde av denna anledning inse att kristna, med sina erfarenheter och perspektiv, utan tvekan kan utgöra en värdefull resurs i dialogen med muslimer. Denna skissartade beskrivning av radikala och moderata idéer inom islam pekar på vikten av ett korrekt tillvägagångssätt i dialogen med muslimer.

Det finns många saker kristna kan samtala med muslimer om. Synen på Jesus, frälsningen, familjen, barnuppfostran, integrationen, rättigheter och skyldigheter i det sekulära samhället är några av de frågor man skulle kunna utbyta åsikter om. Samtidigt är det anmärkningsvärt att vissa kristna ställer sig undrande till om en dialog över huvud taget är möjlig. Tveksamheten kan dock i viss mån vara befogad då dialogens syften och mål inte alltid varit klart definierade. Att muslimerna dessutom inte alltid visat samma entusiasm att föra dialog med kristna minoriteter i sina ursprungsländer som att föra dialog med kristna i väst har inte underlättat saken.

Man måste alltså konstatera: muslimerna håller trots svårigheter på att bli en del av Sverige. Detta sker oavsett om kristna lägger märke till denna utveckling eller inte. Det är

högst sannolikt att islam framöver kommer att påverka Sveriges samhälle än mer och bli en seriös utmanare till kristen tro. En ung generation muslimer håller på att utbilda sig vid svenska universitet, vilket snart kommer att sätta sin prägel på debatten.

Dessutom kommer islams inbyggda vägran att acceptera sekularisering och privatisering att fortsätta göra sig påmind i både media och vardag.

Kyrkan skulle göra klokt i att prioritera dialogen med islam. Den borde lägga både ekonomiska resurser och engagemang på att bli bättre skickad att möta muslimernas utmaningar och behov. Mer än någonsin bör kyrkan vara tydlig med sitt budskap om frälsning i Jesus Kristus. Det är helt säkert att evangeliet är ett budskap som berör alla muslimer oavsett etnicitet, ideologisk tillhörighet eller kulturell bakgrund.

*Kyrkan
skulle göra
klokt
i att
prioritera
dialogen
med islam.*

Ferro Mehmedovic

Pastor och lärare, Malmö

---

¹ Jfr den engelska undersökningen, The Westophobia Report, Occasional Paper No.1, September 1999, London Bible College, London.

² Med de fyra kalifernas period anses tiden mellan år 632–661,

då kalifer Abu Bakr, Umar ibn al-Khattab, Uthman ibn Affan och Ali ibn Abi Talib var ledare.

³ Peter G. Riddell, Christians and Muslims, Inter-Varsity Press, 2004, Great Britain.